

MEDIACJA

Będąc stroną w sporze warto mieć na uwadze, że polskie prawo oferuje nam sposobność rozwiązania go polubownie, za porozumieniem. Istniejące spory między ludźmi, nie zawsze muszą być rozwiązywane z koniecznością zaangażowania sądu. Obecnie cieszą się one dużym zainteresowaniem ze względu na swoją elastyczność i swobodę kształtowania przebiegu negocjacji przez strony.

Jedną z metod prowadzących do zawarcia, spisania ugody pomiędzy stronami danego sporu jest mediacja. Jej najbardziej charakterystyczną cechą jest udział mediatora – neutralnej i bezstronnej osoby trzeciej, który pomaga stronom konfliktu wypracować własne rozwiązanie, akceptowalne dla ich obydwu.

Zastanawiając się nad wyborem mediacji, po pierwsze należy sprawdzić, czy rodzaj konfliktu w jakim pozostajemy kwalifikuje się do zastosowania tej metody rozwiązywania sporów. Według prawa polskiego mediację można stosować we wszystkich spornych sprawach prowadzonych w procedurze cywilnej i karnej oraz wobec nieletnich sprawców czynów karalnych. Dodatkowo, aby zastosować mediację potrzebna jest inicjatywa i zgoda stron konfliktu. Oznacza to, że to strony muszą wyrazić chęć próby rozwiązania sporu z pomocą mediatora. Jednocześnie również sąd może skierować strony do mediacji na każdym etapie sprawy oraz więcej niż raz w toku postępowania – do uprawomocnienia się orzeczenia, gdy będzie to sprzyjało ugodowemu załatwieniu sprawy. Mediacja pozwala na znaczne skrócenie czasu trwania postępowania sądowego. Co jest jeszcze bardzo istotne, pozwala również na obniżenie kosztów postępowania oraz prowadzi do porozumienia, które wypracowywane jest w atmosferze wolnej od procedury sądowej oraz przy udziale neutralnej osoby trzeciej. Właśnie ta neutralność mediatora znacząco odróżnia mediację od innych sposobów załatwiania sporów. Nie posiada od żadnej władzy nad rozstrzygnięciem, ani nie ma w nim żadnego prywatnego interesu. Rolą mediatora jest znalezienie i wypracowanie rozwiązania które będzie do zaakceptowania przez każdą ze stron.

Ważną zasadą mediacji jest jej poufność. Mediator jest zobowiązany do zachowania w tajemnicy faktów, o których dowiedział się w związku z prowadzeniem mediacji. Strony mediacji mogą go zwolnić z tej tajemnicy, natomiast jest to całkowicie dobrowolne. Mediator nie może występować również jako świadek w sądzie, na okoliczność faktów, o których dowiedział się podczas mediacji, ale z tego również zwolnić go mogą strony.

Warto mieć na uwadze, iż skierowanie sprawy do mediacji może być finansowo korzystne również dla powoda, ponieważ w przypadku zawarcia ugody przed mediatorem, jeszcze przed rozpoczęciem rozprawy, sąd zwróci mu 100% opłaty od pozwu, natomiast zawarcie ugody przed mediatorem już podczas trwania procesu, na którymkolwiek jego etapie po rozpoczęciu pierwszej rozprawy będzie skutkowało zwrotem 3/4 opłaty od pozwu. Mediacja wywiera również pozytywne skutki dla pozwanego, który może liczyć na zawarcie korzystnej ugody lub dążyć do nieobciążenia go kosztami procesu.

Pamiętać trzeba również o tym, że w sprawach cywilnych podjęcie próby mediacji (lub innego sposobu polubownego załatwienia sporu) jest wręcz wymagane do skutecznego wniesienia pozwu. Brak powyższej informacji w pozwie o podjętej próbie mediacji lub innego pozasądowego sposobu rozwiązania sporu oraz brak wyjaśnienia przyczyn niepodjęcia próby mediacji, skutkuje wezwaniem sądu do uzupełnienia braków formalnych wniesionego pozwu. Ma to służyć uświadomieniu stronom sporu, iż każde wniesienie powództwa powinno być poprzedzone oceną czy dany spór może zostać zakończony polubownie.

W sprawach cywilnych mediatorem może być stały mediator, czyli osoba fizyczna wpisana na listę stałych mediatorów. Listę taką prowadzi prezes sądu okręgowego. Osoba taka musi mieć pełną zdolność prawną i korzystać z pełni praw publicznych. Dodatkowo musi być przeszkolona w zakresie prowadzenia mediacji oraz nie może być karana. Swoje listy mediatorów mogą prowadzić również organizacje pozarządowe oraz uczelnie oraz tworzyć ośrodki mediacyjne, przekazując informacje w tym zakresie prezesowi sądu okręgowego. To oni bowiem nadal będą odpowiedzialni za prowadzenie list stałych mediatorów. Listy mediatorów dostępne są na stronie internetowej sądów oraz w biurach obsługi interesantów we wszystkich sądach.

Wyboru mediatora dokonują strony, a jeśli tego nie zrobią, robi to sąd, a wybranemu mediatorowi przekazuje dane kontaktowe stron i ich pełnomocników. Czas trwania mediacji może zostać wyznaczony do 3 miesięcy, ale na zgodny wniosek stron może być on przedłużony jeżeli będzie to sprzyjać ugodowemu załatwieniu sprawy. Wyznaczony mediator organizuje spotkanie, przy czym ustala z każdą ze stron sposób jego przeprowadzenia, zmiierzając do polubownego rozwiązania sporu, w tym poprzez wspieranie stron w formułowaniu przez nie propozycji ugodowych. Mediator może wskazać sposoby rozwiązania sporu, ale ostateczną decyzję podejmują strony. Z przebiegu mediacji, mediator sporządza protokół, który następnie podpisuje. Protokół zawiera dane o miejscu i czasie prowadzenia mediacji, imiona, nazwiska i adresy stron, dane mediatora oraz wynik mediacji. Każda ze stron otrzymuje od mediatora odpis protokołu. Jeśli mediacja zakończyła się zawarciem ugody, to jej treść również zamieszcza się w protokole mediacji lub można ją również załączyć. Protokół następnie zostaje przekazany do sądu.

Zawartą podczas mediacji ugodę podpisują strony, co stanowi wyrażenie zgody na wystąpienie do sądu o jej zatwierdzenie. Sąd zatwierdza ugodę i nadaje klauzulę wykonalności (jeśli ugoda podlega wykonaniu w drodze egzekucji) w całości lub w części. Sąd odmawia nadania klauzuli wykonalności albo zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem, w całości lub w części, jeżeli ugoda jest sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa, a także gdy jest niezrozumiała lub zawiera sprzeczności. Po zatwierdzeniu przez sąd, ugoda zawarta przed mediatorem ma moc prawną ugody zawartej przed sądem i stanowi tytuł wykonawczy.

Jeśli chodzi o sprawy karne, to mediacja pozwala pokrzywdzonemu i sprawcy ułożyć wzajemne relacje, co jest pożądane z punktu widzenia ich dalszego funkcjonowania w społeczeństwie. Mediacja w postępowaniu karnym prowadzona jest w sprawach karnych oraz nieletnich, którzy są sprawcami czynów karalnych. Mediacja służy doprowadzeniu do ugodowego, satysfakcjonującego obie strony rozwiązania każdego konfliktu karnego na drodze dobrowolnych negocjacji prowadzonych przy udziale trzeciej osoby, neutralnej i bezstronnej wobec stron i ich konfliktu, czyli mediatora, który wspiera przebieg negocjacji, łagodzi napięcia i pomaga w wypracowaniu porozumienia.

Mediacja jest korzystna dla pokrzywdzonego zwłaszcza dlatego, że stanowi szansę na szybsze uzyskanie naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę i przeprosin. Sama sprawa jest załatwiana szybciej, poza salą sądową, co oszczędza pokrzywdzonemu niepotrzebnych emocji

i powtórnego przeżywania sytuacji, która go spotkała. Natomiast dla oskarżonego jest to szansa na porozumienia się z pokrzywdzonym co do sposobu i terminu naprawienia szkody lub zadośćuczynienia, na szybsze zatarcie skazania, zmniejszenie kosztów postępowania oraz łagodniejsze potraktowanie przez sąd. Oskarżony, sprawca przy pozytywnym zakończeniu mediacji zyskuje szansę na zastosowania wobec niego w miejsce kary surowszej - warunkowego umorzenia postępowania, warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności, czy też kary w dolnym progu zagrożenia. Jeżeli podejrzany lub oskarżony i pokrzywdzony decydują się na udział w mediacji, wybierają sposób jej prowadzenia w postaci bezpośredniej (spotkanie „twarzą w twarz”) albo pośredniej (bez osobistego kontaktu).

Podstawa prawna:

- *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r. poz. 555 ze zm.),*
- *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. poz. 553 ze zm.),*
- *Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2001 r. poz. 1148 ze zm.),*
- *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 1997 r. poz. 557),*
- *Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 7 maja 2015 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 716),*
- *Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 18 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 663)*
- *Ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 101 ze zm.),*
- *Ustawa z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 133, ze zm.),*
- *Ustawa z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1025 ze zm.),*
- *Ustawa z 10 września 2015r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów (Dz. U. z 2015r., poz. 1595).*
- *Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 20 stycznia 2016 r. w sprawie prowadzenia listy stałych mediatorów (Dz. U. z 2016 r. poz. 122).*

Zadanie realizowane przez Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Obywatelskiej CIVIS SUM, finansowane ze środków przekazanych przez Powiat Żarski i na podstawie umowy o powierzenie realizacji zadania publicznego pn. „Prowadzenie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i punktu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz realizacja zadań z zakresu edukacji prawnej na terenie powiatu żarskiego w 2021 r.”